

Marint vern Stad

Seniorrådgjevar Tom Dybwad

04.06.2019

Foto: Tareskog 9-10 m djupne

Fylkesmannen i Vestland

24.06.2019

Nasjonal marin verneplan

36 kandidatområde spreidd i heile landet, basert på tilråding frå eit nasjonalt rådgjevande utval (1995)

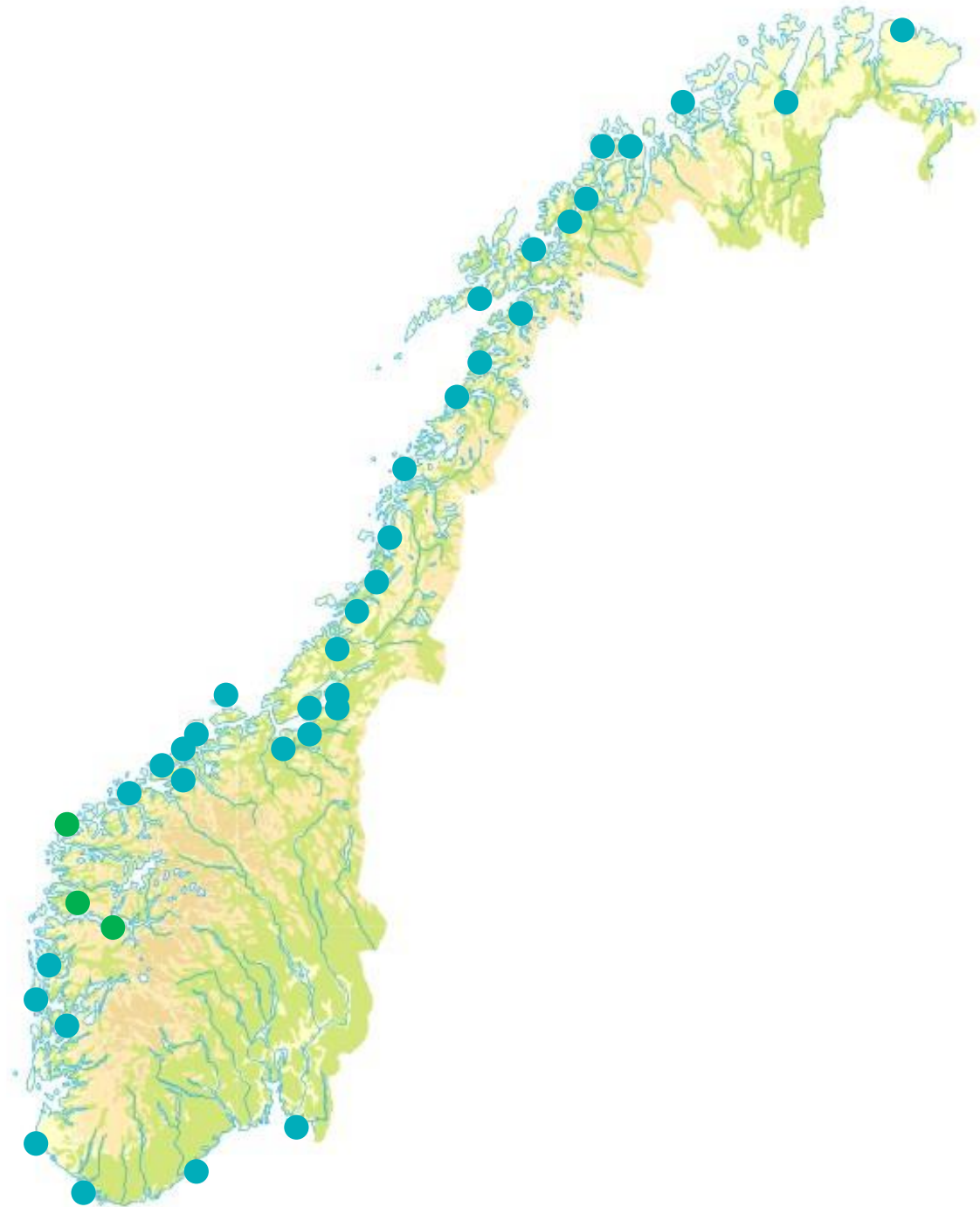
3 område verna i 2013, m.a. Saltstraumen

10 område vart det meldt oppstart for i 2014-2015

3 marine område vart verna i 2016:

- Jærkysten (Rogaland)
- Gaulosen (Sør-Trøndelag)
- Rødberget (Sør-Trøndelag)

KLD gav oppdrag om oppstart for 7 nye område i 2017, deriblant Stad og Dalsfjorden

Fram til no

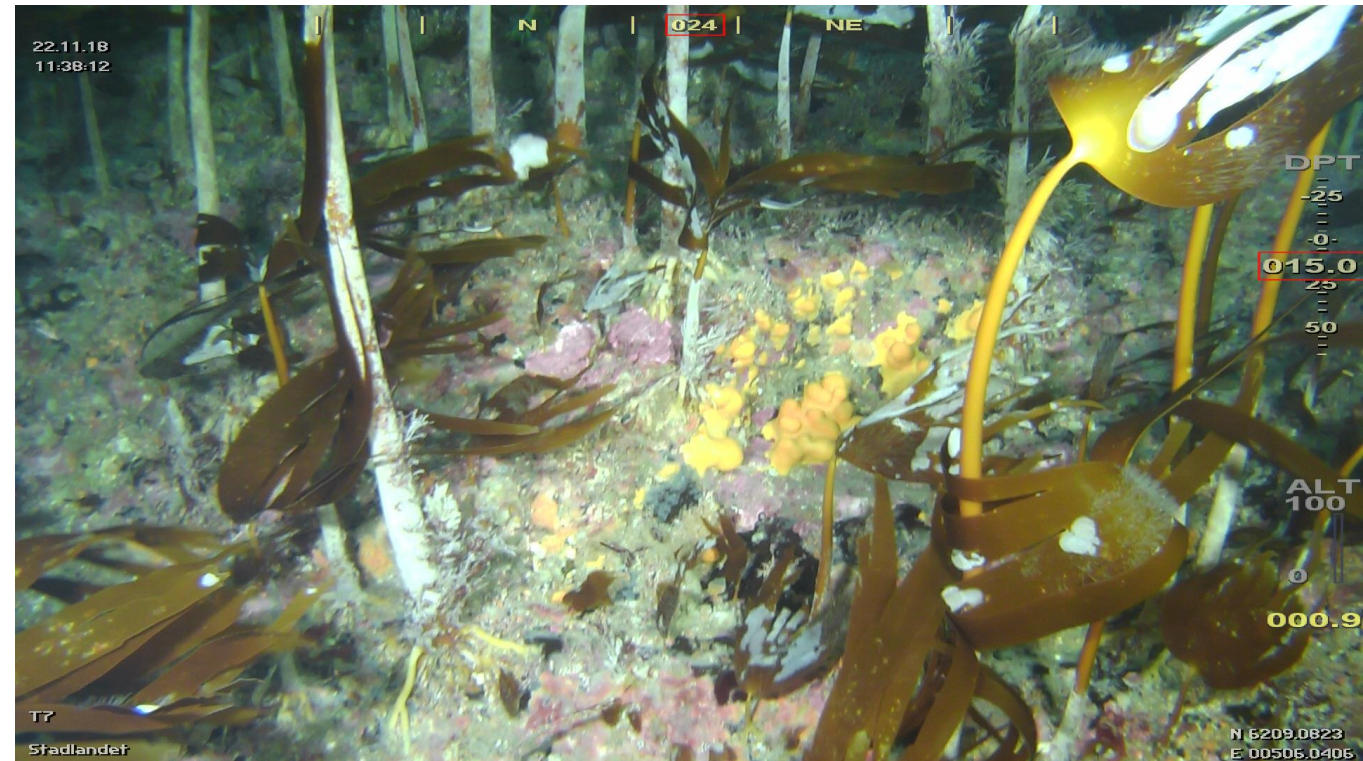
Oppstartmelding 03.11.2017

Møte Selje kommune 6.12.2017

Ope møte Leikanger 6.12.2018

Undersøkingar Rådgivende Biologer AS

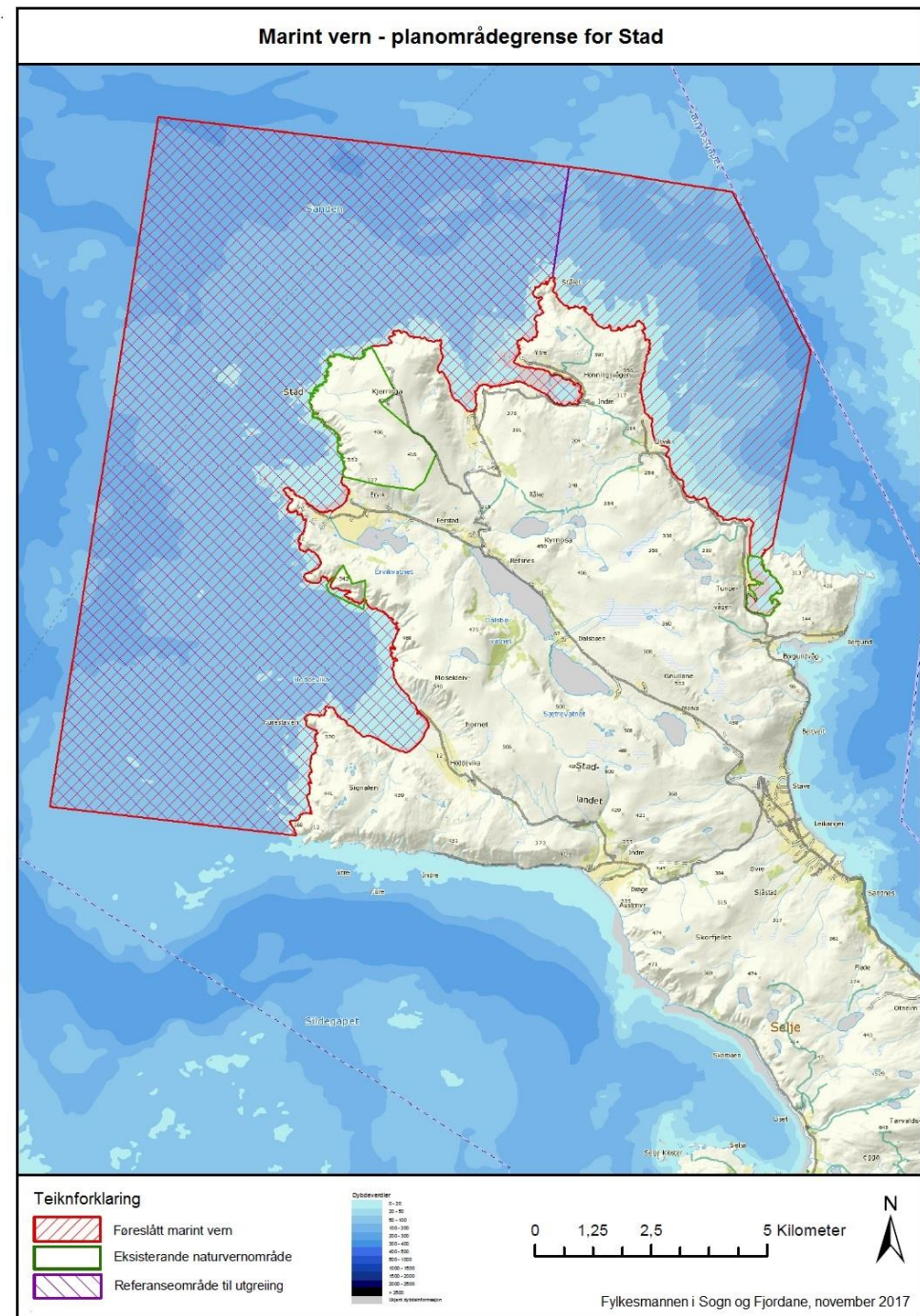
- Videokartlegging NGU
- Undersøking grunne område

Neste skritt etter dette møtet med kommunane, er å sende eit framlegg på høyring.

Foto: Mange begerkorall

Stad – oppstartmelding 03.11.2017

Oppstartmelding – viktige innspel

La point Surf Camps vil vite om surfing vert påverka av vernet.

Sogn og Fjordane fylkeskommune «tek varsel om oppstart av verneplanprosessane til vitande, og er uroa over konsekvensane vern kan ha for utbygging av viktig infrastruktur og for næringslivet i områda.

Møre og Romsdal fylkeskommune har ikkje vesentlege merknader til at prosess vert sett i gang. Område Stad grensar til sjøareal i Vanylven kommune og vi ber om at merknader derfra vert tekne omsyn til.

Kystverket: det er fleire aktive fiskerihamner innanfor det føreslegne verneområdet rundt Stad. Dette gjeld Ervik, Honningsvåg og Eltvik fiskerihamn. Det vil her kunne vere behov for vedlikehaldsmudring og utbetring av infrastruktur i hamna og me ber om at verneføremålet og føresegner ikkje kjem i konflikt med naudsynt vedlikehald.

Norges vassdrags- og energidirektorat - NVE «kan ikke se at opprettelse av Stad marine verneområde er i konflikt med kjente vannkraftressurser. Det er gitt konsesjon for et testanlegg for flytende havvind i området som er gyldig frem til 01.01.2025, noe som også vil behøve sjøkabel for tilknytning. Denne må tas i betraktning under utarbeidelse av verneforskriften.»

Innspel til oppstartmeldinga

Hoddevik Velforening ser vern som eit viktig tiltak, særlig viktig å stoppe taretråling i Hoddevik og grunne område kring Stad.

Nordfjord Fiskarlag kan gå inn for det omsøkte verneområdet ved Stad då det er unntak for passive og aktive fiskereiskap. Nordfjord Fiskarlag ynskjer at området blir utvida mot syd til Libberen/Drage i Selje kommune. Sjå kartskisje.»

Sogn og Fjordane Fiskarlag kan gå inn for det omsøkte verneområde ved Stad då det er unntak for passive og aktive fiskereiskap. Inkludert snurrevad og reke tråling. Viser også til ynskje frå Nordfjord Fiskarlag at området på Stad blir utvida mot syd til Libberen/Drage i Selje kommune. Dei har ingen andre merknader.

Grunneigarar på berørt strekning Fureneset – Liset (underteikna av i alt 23 personar) viser til plan om marint vern kring Stad, det er med stor skuffelse vi ser at vern i realiteten ikkje er planlagd "kring Stad" den svært utsette strekninga Fureneset —Liset er ikkje teken med i plan. Det har sidan taretrålinga starta på denne strekninga vore ei dokumenterbar auke i materielle skadar på dyrka mark, veg, bygningar, og andre kulturminner nær strandsona. Når den bølgedempande tareskogen er borte, går havbåra langt oppover land og gjer skade.

Vi ber med dette om at sjøstrekninga Fureneset - Liset vert teke med i planlagt verneområde.

Innspel oppstartmeldinga

FMC Biopolymer «setter pris på at det delvis er tatt hensyn til vårt behov for råstoff i det aktuelle vernearbeidet, med åpningen for å opprettholde høsting øst av Stålet. Men verneforslaget vil føre til ytterligere dager med produksjonsstans fordi vi mister tilgang til deler av høstefeltene 105B, 106D og 109B. Vi har tidligere jevnlig høstet mellom 1500-2000 tonn her, fordelt på to høstesykluser.

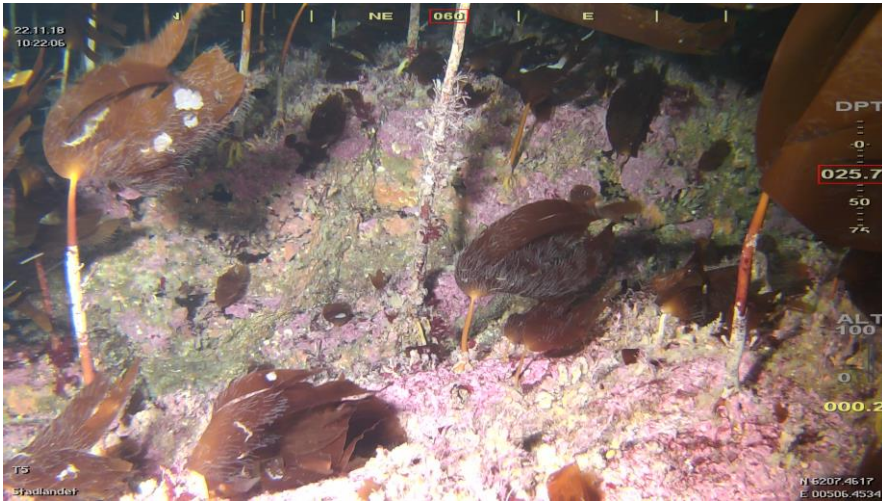
Nordfjord Fiskarlag har foreslått å utvide vernesonen til også å gjelde 103E og 104C, hvor vi jevnlig høster 5000-6000 tonn, fordelt på to høstesykluser. For oss vil konsekvensene om vi skulle bli utestengt fra disse områdene innebære at vi går vi fra krise til katastrofe, med flere ukers produksjonsstans som følge av råvaremangel.»

FMC Biopolymer konkluderer med følgende moment:

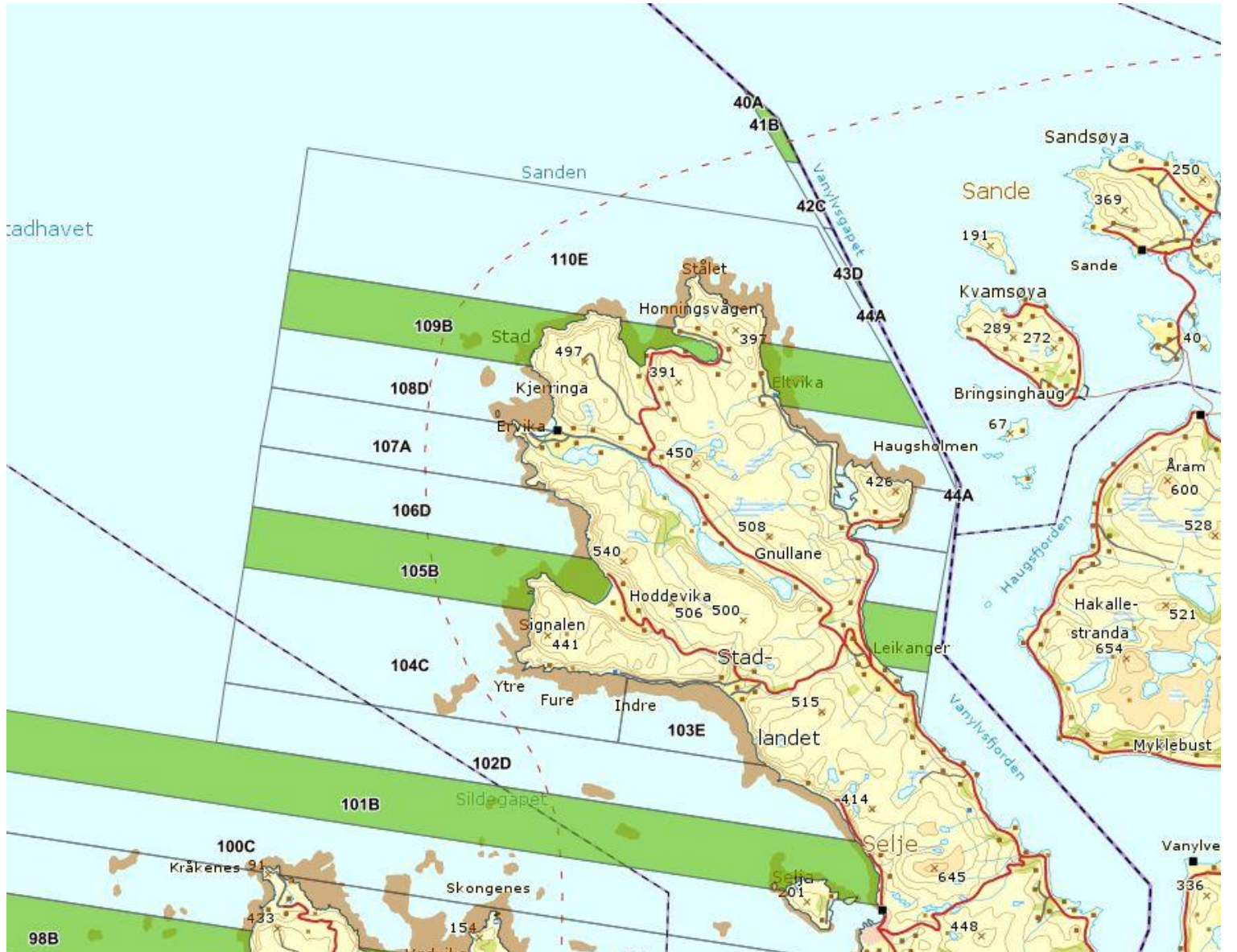
- Tarehøsting hverken forringer eller ødelegger havbunnen
- Tarehøsting har ikke negative effekter på fisk og krabbe
- Utestengelse fra et område vil føre til større press på andre høstefelt
- Utestengelse vil ha en negativ effekt for verdiskaping og utnyttelse av en viktig naturressurs
- Nærliggende naturvernområder dekker behovet for referanseområder for stortareskog
- Marine verneområder for Stad og Dalsfjorden kan opprettes samtidig som en tillater tarehøsting i hele verneområdet.

Taretråling kart

Ung tare dekket av kalkalgar 25 m djup

Innspel oppstartmeldinga

Fiskeridirektoratet

Slik vernet er foreslått i dag, meiner vi det må vere ope for taretråling aust for Stålet (med unntak av i Tungevågen (naturreservat). Dette var den opphavlege tanken med vernet ved Stad, der det som var vest for Stålet skulle vere eit referanseområde utan taretråling. I noverande framlegg er det ikkje lagt inn noko referanseområde. Av den grunn må område der taretråling er tillat kunne utvidast i høve til framlegget.

Fiskeridirektoratet går sterkt i mot Fiskarlaget sitt forslag om å utvide planområdegrensene til og å gjelde heile taretrålingsfelt 104Cog 103E (til Libbera). Utifrå hauste/biomassedata ser vi på desse to felt som veldig viktige for tarenæringa. Samtidig vil tarenæringa med framlegget som ligg føre for marint vern, miste høve til å hauste tare på store delar av vestsida av Stålet, noko dei og vil tape store haustekvantum på.

Vi er og uroa for at konsekvensen av å stenge for store områder i forbindelse med marint vern ved Stad kan føre til eit større press på andre tarehaustingsfelt langs kysten.

Innspel oppstartmeldinga

Magnus Fure ser med undring at vernesona på sørsida av Stad stoppar på vestsida av Fureneset. Er det nokon stad på Stadlandet ein treng vernesone så er det frå Fureneset og til og med Drage). ..... Dei som bur på Indre Fure observert ei merkbar endring av sjøen som bryt mot land i storm og styggever etter at taretrålinga starta. Kwart år må ein lempe stein som sjøen har slengt opp på marka, nedatt i fjøra. Det er klart at stortaren, som her på kysten kan verte godt over 2 meter høg, er ein effektiv dempar av tungsjøen. Tareskogen er og oppvekstsone for fisk. Det burde vere forbode å drive med taretråling langs strendene i slike verharde strøk som her på Stadlandet.

Selje kommune er positive til oppretting av Stad marine verneområde. «Havområde utanfor Stadhalvøya er slik vi ser det eit unikt og værhardt område som er unikt i nasjonalt og internasjonalt samanheng. Selje kommune vil påpeike i vidare prosess:

1. Marint verneområde bør utvidast til å gjelde havområde frå Ytre Fure til og med Drage på sørsida av Stadhalvøya.
2. Forvaltning av eit eventuelt verneområde må ikkje føre til forbod med tradisjonell fiskeri i område som krabbefiske, garn og snurrevad.
3. Marint verneområde vil ved endeleg vedtak om vern vere ein av fleire områder i Selje kommune som har ein spesiell vernestatus. Selje kommune ber om at forvaltninga av desse områda vert samkjørt og dialog vert oppretta med Selje kommune om å få til ei god forvaltning av områda med spesiell vernestatus.»

Innspel oppstartmeldinga

Sjøfartsdirektoratet, Statens kartverk, Opplysningsvesenets fond, Direktoratet for mineralutvikling, Kystverket har ikkje merknader.

Bergen Sjøfartsmuseum er positive.

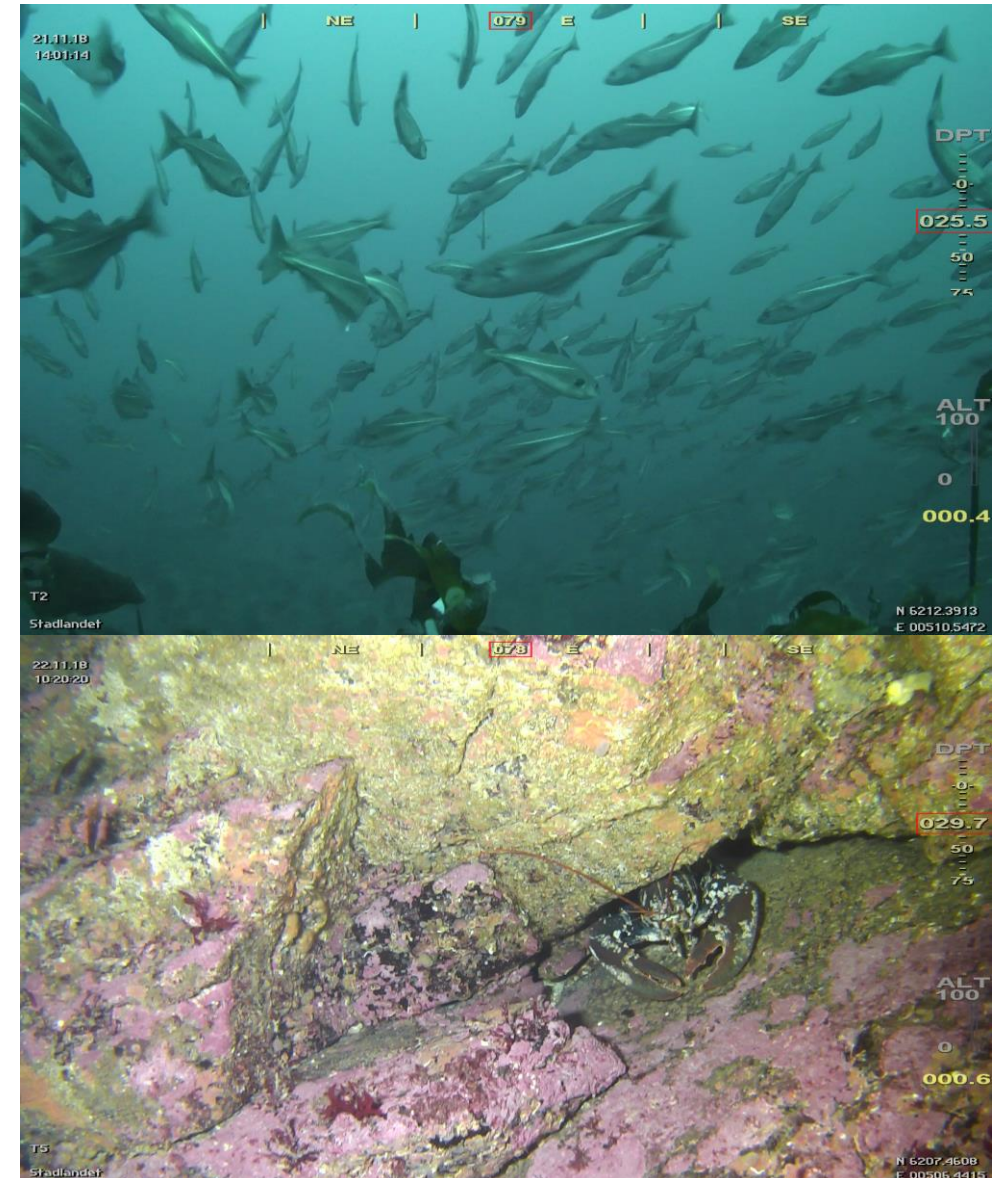
Fylkesmannen meiner at alle innspela kan handterast i framlegget til vern, slik at det ikkje oppstår konflikhtar, med eit unntak: taretråling.

Det gjeld:

Vernegrense - utviding på sørsida (Fureneset til Drage/Liberra)

Verneforskrift - Taretråling i det det marine verneområdet

Foto: truleg sei (øvt) og hummer (nedst)

Kunnskap - Rådgivende Biologer

*Videomaterialet frå NGU visar at det er særst ulike typar botntilhøve i ytre delar av Stadlandet, med mykje innslag av blandingsbotn, skjelsandbotn og sandbotn. Også ein del hardbotn, ofte som store steinblokker og berg, samt også fjellbotn med tett taeskog i grunnare område. Eit relativt rikt dyreliv vart registrert i område med blandingsbotn eller der det var innslag av hardt substrat, t.d. ulike artar svamp, sjøpungar, mosdyr, hydroider, nesledyr og børstemakk. Mindre artsmangfald av makrofauna vart registrert der det var rein sedimentbotn. Artar var stort sett vanleg førekommande, men to raudlista artar (glaskorall og sjøtre) førekom i eit av dei tilsynelatande djupaste transekta (videofil V1511011). Glaskorall (*Lophelia pertusa*) og sjøtre (*Paragorgia arborea*) er raudlista i kategori nær trua (NT). Førekomst av desse artane, samt korallgrus indikerer at det kan vere meir korallar i området, spesielt på bratt fjellskråning på større djupner. Det vart ikkje avgrensa viktige naturtypar basert på videomaterialet.*

Det er lite usikkerheit tilknytt observert artsmangfald i videomaterialet frå NGU. Sjølv om videomaterialet ikkje hadde som føremål å kartlegge marint biologisk mangfald fekk ein likevel ei overordna og god oversikt over det mest vanleg førekommande naturmangfaldet på dei ulike transekta.»

Rådgivende Biologer - grunne område

«Langs heile kysten av Stad er det i grunne område frå 25-20 meters djupne registrert den viktige naturtypen større tareførekomstar av stortare. Stortare vaks ned til maksimalt 32 m djupne, men då som enkeltindivid eller spreidde førekomstar. Basert på ROV kartlegging og botnkart utarbeida av NGU er større tareskogsførekomstar vurdert å vere omtrent samanhengande forutan grunne og kjende blautbotnsområde og sandbankar ved til dømes Ervika, Hoddevika, Honningsvågen og Tungevågen. Tareskogsførekomstane er avgrensa til 14331 daa og vurderast som svært viktig (A-verdi) grunna samanhengande areal > 500 daa i høve til DN handbok 19. Eit rikt dyre- og algeliv vart registrert i tareskogen og studiar har vist at over 100.000 organismar kan finnast på ein enkelt tarestilk. Stortareskog er eit svært produktivt og viktig økosystem som dannar livsgrunnlaget for ei mengde marine organismar.

I ytre delar av Tungevågen vart det avgrensa den viktige naturtypen ålegraseng. Ålegrasenga vart avgrensa til 58,4 daa og er vurdert som viktig (B-verdi) i høve til DN handbok 19.

Det vart ikkje registrert raudlista artar eller naturtypar ved denne feltgranskinga. Kartlegginga vart utført noko overordna for å kunne dekkje eit stort område og kunnskap om artsmangfald er difor ikkje på detaljnivå. Kartlegging av marint naturmangfald visar at det er jamn og stor førekomst av stortareskog langs kysten ved Stad».

Verneføremål og grense

«Føremålet med Stad marine verneområde er å ta vare på eit spesielt kystområde med trua, sjeldan og sårbar natur, og som representerer bestemte naturtypar av særskilt naturvitskapleg verdi. Det er ei målsetjing å halde verneverdiane utan større grad av ytre påverknad, og området skal kunne tene som referanseområde for forskning og overvaking og aktivitetar som rekeetråling og tarehausting.

Stad er eit uvanleg vêrhardt område og geologi og mangfald ber preg av det. Mykje av det særprega biologiske mangfaldet er knytt til havbotnen, mellom anna korallrev, særprega kalkalgar og store areal med tareskog som aldri har vore kommersielt hausta. Dette er viktige oppvekst- og beiteområde for eit mangfald av marine artar.

Verneføremålet knyter seg til vassøyla og sjøbotnen.»

Grensa følgjer marbakken (2 m djupne), med unntak i område der det er naturreservat på land ned til sjøen.

Konsekvensar

Oppretting av eit marint verneområde: forbod mot tekniske inngrep under sjøen.

Ikkje restriksjonar på fritidsfiske. Ikkje bli restriksjonar på ferdsel, bruk av ankringsplassar og Kystverket sitt arbeid i fiskehamnar. Det er ønskjeleg å halde området mest mogleg upåverka av havbeite. Utsetjing av organismar er forbode. Hausting av naturlege bestandar på ein berekraftig måte vil ikkje bli forbode gjennom vern.

Inngrep på botnen bør ein unngå og må i hovudsak ha løyve: Det gjeld uttak av massar, t.d. skjelsand, sand og grus. Deponering av massar er forbode (kan føre til nedslamming av botn og botnfauna). Tekniske inngrep, som oppføring av nye kaianlegg og småbåthamner må ha dispensasjon. Strenge restriksjonar på tiltak som utfylling, byggeverksemd, mudring, deponering av massar, undervasssprenging, legging av kablar, utslepp av kjølevatn og ballastvatn, utnytting av mineralske ressursar og installasjonar for energiutnytting. Nye helst mindre tiltak kan eventuelt tillatast.

Røyrleidningar og kablar i sjø kan få løyve, bør om mogleg skje i utvalde korridorar og slik at påverknaden blir minst mogleg.

Konsekvensar

Ikkje restriksjonar på drift og vedlikehald av eksisterande anlegg og innretningar.

Taretråling: forbode innanfor heile kandidatområdet

Fiske med passive reiskap (snøre, teine, ruse, garn, line) vil vanlegvis ikkje ha negative konsekvensar for verneverdiane, og kan såleis halde fram. Om det er særleg sårbare delar av området kor det er førekomst av t.d. korallar som kan ta skade av fiske med garn, kan ein ha strengare restriksjonar der. Hummerfisk og reketråling tillate.

Fiske etter pelagiske artar med not og trål i dei frie vassmassane vil også ha liten effekt på verneverdiane. Ny reiskap som kan påverke botn bør ikkje tillatast. Det er i dag ikkje noko tråling av botnfisk i kandidatområdet. Bruk av snurrevad vil vere tillate (påverkar ikkje sjøbotnen).

Dalsfjorden: Eksisterande akvakulturanlegg, skjelanlegg og konsesjonar vil ikkje få restriksjonar av vernet. Ved utviding og fornying av konsesjonar kan det etter søknad gis dispensasjon. Det vert då stilt krav om at havbruksaktiviteten ikkje er i strid med verneformålet og ein må rekne med at det vil bli stilt krav til minimal påverknad på naturmiljøet og at dei mest miljøforsvarlege driftsmetodane blir brukte.

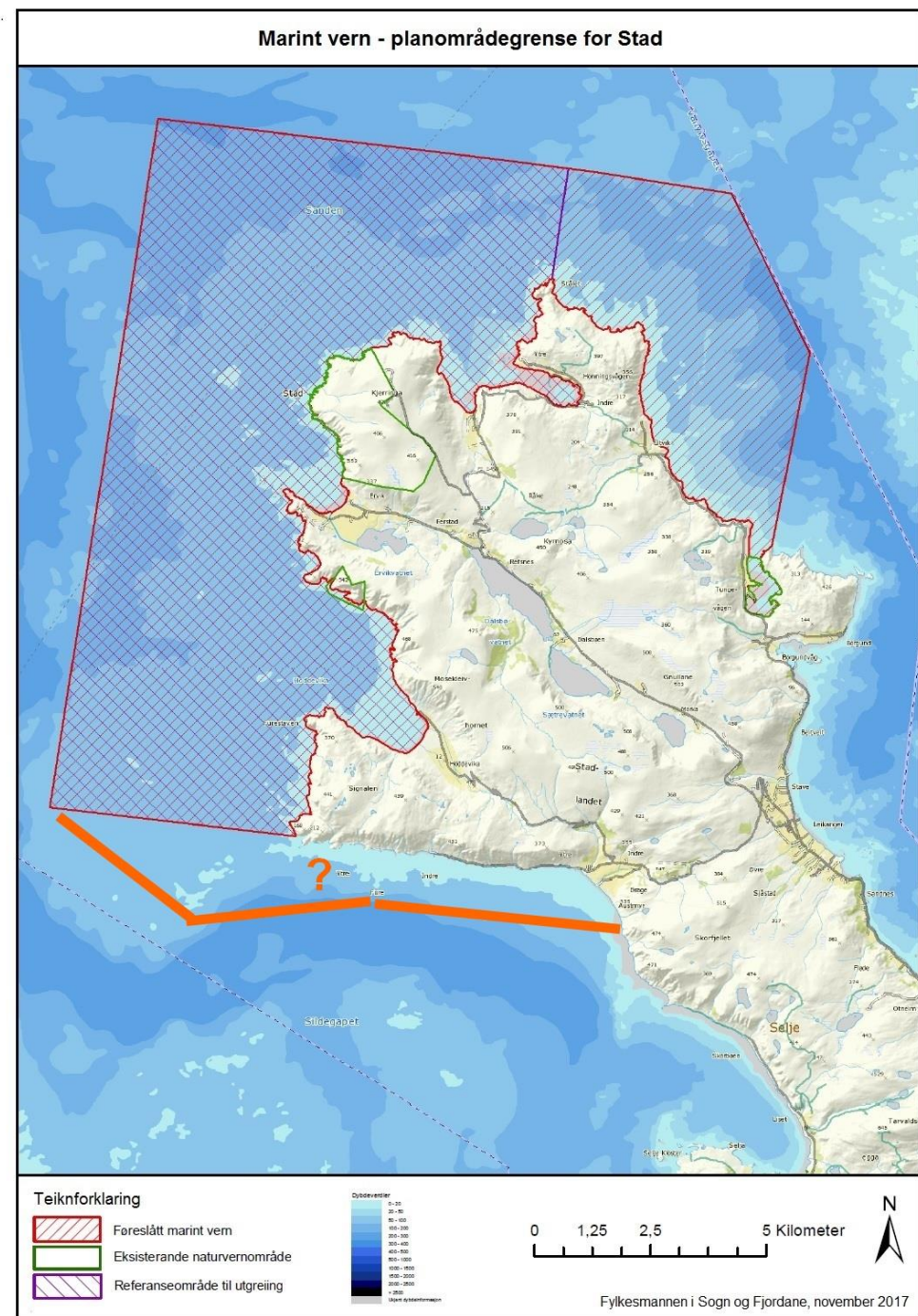
Konsekvensar

Konfliktane knytte til moglege negative effektar for framtidig næringsverksemd er truleg ikkje store, men eit vern skal sjølvstøtt bli vurdert i nært samarbeid med involverte kommunar. Verneframlegget kan ha ein positiv effekt for turistbedrifter nær området.

- Surfing er tillate
- Kunstige rev – i utgangspunktet nei, jf likevel Stad Skipstunnel og overordna plan
- Vindmøller vil ikkje bli tillate
- Sjøbod, naust – ingen verknad (PBL, dvs. kommunen)
- Molo – mudring, oppattbygging eksisterande, vil få løyve
- Leggje inn i verneforskrifta at det kan gjevast løyve til ny molo, særleg aktuelt for Stad
- Spreidde avløp/kloakk: eksisterande kan halde fram. Reinska utslepp kan få løyve

Vernegrense

Ta med området på sørsida ved Fure?

Framlegg på høyring

Brei høyring der alle som ønskjer det, kan kome med fråsegn

3-4 mnd høyringsfrist

Fylkesmannen vurderer å utvide grensene med området sør for Fure, og vil innarbeide innspel til verneforskrift så langt som mogleg

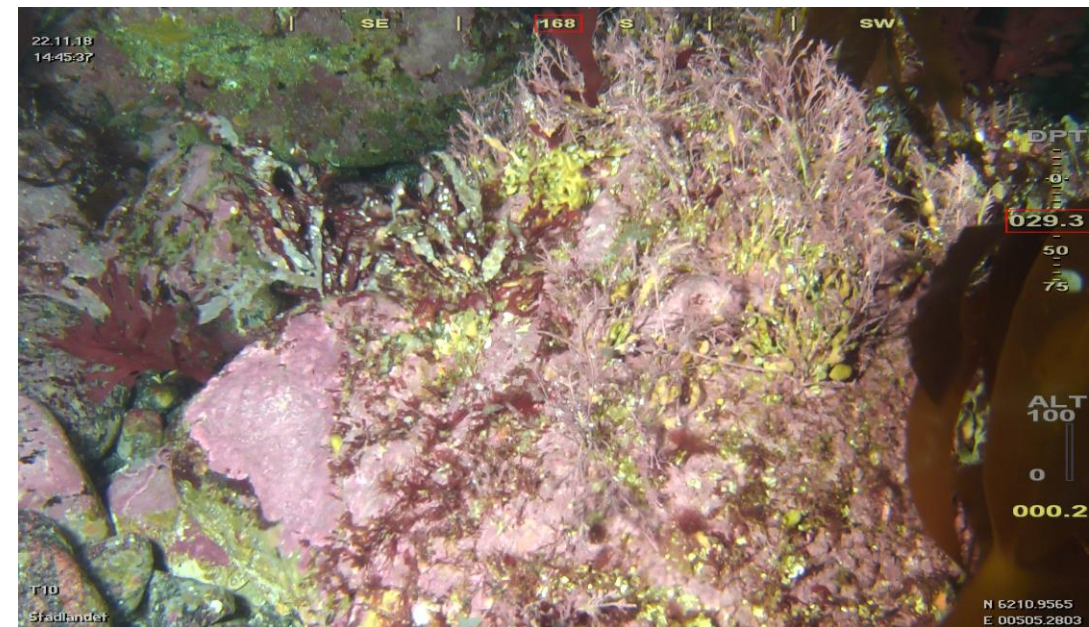
Vernegrensa kan etter utsending berre trekkjast tilbake

Verneforskrifta kan berre gjerast mindre streng

Ope møte i høyringsperioden

Møte med kommunen om den ønskjer det

Foto: Kalkalgar, raudalgar, svamp, hydroider

Verneprosess

Det er Fylkesmannen i Sogn og Fjordane som er ansvarleg for å gjennomføre prosessen

Overordna rammer frå Storting, regjering og Klima- og miljødepartementet (KLD)

Miljødirektoratet gir Fylkesmannen oppdrag

Fylkesmannen melder oppstart av verneplanarbeidet - 03.11.2017

Tilleggsundersøkingar (2018 v/ Rådgivende Biologer AS)

Fylkesmannen sender høyringsutkast til direktoratet for fagleg gjennomgang

Fylkesmannen gjennomfører høyring (3-4 mnd frist). Fråsegner til framlegget. Fylkesmannen gir tilråding til Miljødirektoratet

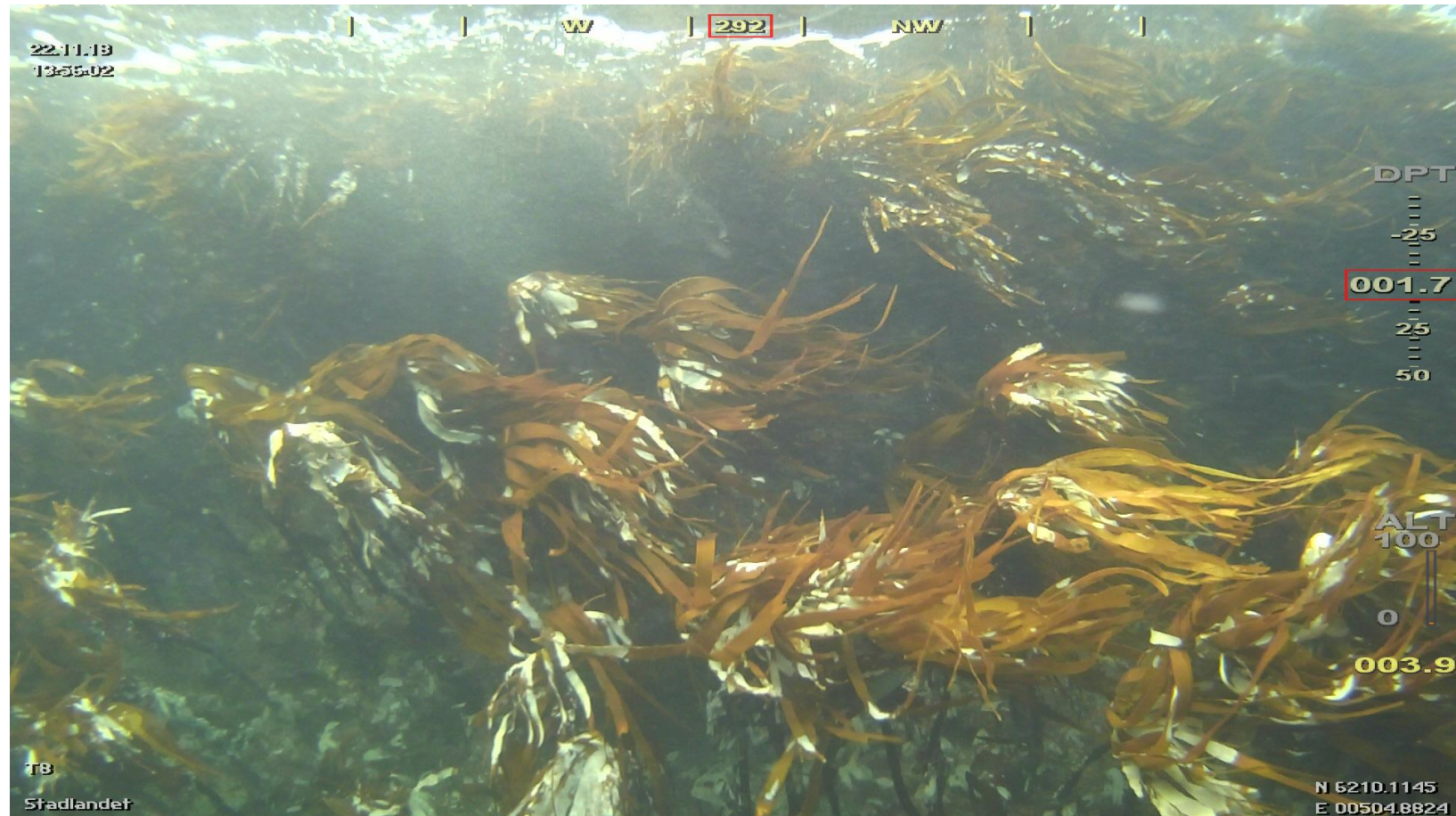
Miljødirektoratet gir tilråding til KLD

Ev. vedtak ved kgl.res.

Takk for meg!

Stortareskog 1-4 m T8